Ευρωπαϊκό Κέντρο
για την Ανάπτυξη
της Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΜΙΚΡΟ-ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΤΗΡΙΑ ΜΕ ΜΕΓΑΛΗ ΣΗΜΑΣΙΑ

Τα μικροδιαπιστευτήρια, τα οποία είναι αποτέλεσμα αλλαγών στην εκπαίδευση και την κατάρτιση και στην αγορά εργασίας, μπορούν να στηρίξουν την παροχή και αναγνώριση δεξιοτήτων

Τα μικροδιαπιστευτήρια δεν είναι κάτι νέο. Χρησιμοποιούνται σε πολλές χώρες και σε διάφορους τομείς εκπαίδευσης και κατάρτισης, ενώ έχουν διαδραματίσει ρόλο, μεταξύ άλλων, στην πιστοποίηση μαθημάτων πληροφορικής ή στην επαγγελματική εξέλιξη των εργαζομένων στον τομέα της υγείας. Η Ιρλανδία απονέμει μικροδιαπιστευτήρια εδώ και πάνω από 20 χρόνια, σε τομείς όπως η τριτοβάθμια εκπαίδευση. Κατά τα τελευταία έτη, τα μικροδιαπιστευτήρια διαδόθηκαν ευρέως στην Ευρώπη, ενώ πλέον προσφέρονται σε διάφορα επίπεδα στη δημόσια και ιδιωτική γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ).

Ωστόσο, μόλις πρόσφατα τα μικροδιαπιστευτήρια προσέλκυσαν την προσοχή σε επίπεδο ΕΕ στο πλαίσιο συζητήσεων για τη χάραξη πολιτικών. Οι περισσότερες χώρες προς το παρόν δεν διαθέτουν επίσημο ορισμό. Ακόμη και ο όρος «μικροδιαπιστευτήρια» δεν είναι ευρέως γνωστός, καθώς τα πιστοποιητικά για μορφές μάθησης σύντομης διάρκειας αναφέρονται με διάφορους τρόπους, όπως «μικροπιστοποίηση», «διακριτικά σήματα» (badges), «μικρο/τμηματικοί/συμπληρωματικοί τίτλοι» και «πιστοποιητικά θεματικών ενοτήτων».

Παρότι οι όροι είναι διαφορετικοί, οι ευρωπαϊκές χώρες πιστοποιούν πολλές μαθησιακές δραστηριότητες σύντομης διάρκειας με τρόπους που, είτε πλήρως είτε εν μέρει, πληρούν τις απαιτήσεις του ορισμού που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (βλ. Πλαίσιο 1). Αυτός ο πρακτικός ορισμός για τα μικροδιαπιστευτήρια ήταν το αποτέλεσμα δημόσιας διαβούλευσης που δρομολογήθηκε από την Επιτροπή, ενώ τον Δεκέμβριο του 2021 ακολούθησε πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για τα μικροδιαπιστευτήρια για τη δια βίου μάθηση και την απασχολησιμότητα.

ΠΛΑΙΣΙΟ 1. **ΜΙΚΡΟΔΙΑΠΙΣΤΕΥΤΗΡΙΑ: Ο ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΕ**

«Το μικροδιαπιστευτήριο είναι απόδειξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων που έχει αποκτήσει ο εκπαιδευόμενος μετά από μαθησιακή εμπειρία σύντομης διάρκειας. Αυτά τα μαθησιακά αποτελέσματα έχουν αξιολογηθεί βάσει διαφανών κριτηρίων. Η απόδειξη περιέχεται σε πιστοποιημένο έγγραφο όπου αναφέρονται το όνομα του κατόχου, τα μαθησιακά αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί, η μέθοδος αξιολόγησης, ο φορέας απονομής και, κατά περίπτωση, το πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων και οι ακαδημαϊκές μονάδες που έχουν αποκτηθεί. Τα μικροδιαπιστευτήρια ανήκουν στον εκπαιδευόμενο, μπορούν να κοινοποιηθούν, είναι φορητά και μπορούν να συνδυαστούν μεταξύ τους σε μεγαλύτερα διαπιστευτήρια ή τίτλους. Βασίζονται σε αρχές διασφάλισης της ποιότητας βάσει συμφωνημένων προτύπων».

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020)· ορισμός που χρησιμοποιείται στη μελέτη του Cedefop.

Αυτές οι εξελίξεις αποτυπώνουν το γεγονός ότι ο χαρακτήρας, η μορφή και ο σκοπός των μικροδιαπιστευτηρίων αλλάζουν. Για να στηρίξει τη διαδικασία διαβούλευσης της Επιτροπής, το Cedefop διεξήγαγε ολοκληρωμένη μελέτη για τα μικροδιαπιστευτήρια ([1]), στην οποία εξετάζονται τα χαρακτηριστικά τους, ο τρόπος σχεδιασμού, απονομής και αναγνώρισής τους, ο λόγος για τον οποίο έχουν ζήτηση, ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιούνται, καθώς και τα πλεονεκτήματα και οι περιορισμοί τους. Τα πορίσματα του Cedefop αξιοποιήθηκαν επίσης στο έγγραφο εργασίας που συνοδεύει την πρόταση σύστασης του Συμβουλίου. Το παρόν ενημερωτικό σημείωμα περιγράφει τα ενδιάμεσα αποτελέσματα της μελέτης.

([1]) Προσεχώς, 2022. Η μελέτη περιλάμβανε, μεταξύ άλλων, έρευνες σε ενδιαφερόμενα μέρη.

ΜΙΚΡΟΔΙΑΠΙΣΤΕΥΤΗΡΙΑ: ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Οι ευρωπαϊκές χώρες αναζητούν τους καλύτερους τρόπους για να θέσουν σε εφαρμογή τα μικροδιαπιστευτήρια ως τεκμηριωμένα μαθησιακά αποτελέσματα μιας μαθησιακής εμπειρίας ελεγχόμενης ποιότητας με σύντομη διάρκεια. Η διάρθρωση των προγραμμάτων ΕΕΚ σε θεματικές ενότητες είναι ένας από τους παράγοντες που θέτουν τις βάσεις για την ευρεία διάδοση της χρήσης τους.

Ορισμένες χώρες, όπως η Πολωνία, η Σλοβενία και η Φινλανδία, έχουν συστήσει ομάδες διαβούλευσης για τα μικροδιαπιστευτήρια. Στις Κάτω Χώρες και στη Νορβηγία, η διαβούλευση της Επιτροπής, το 2021, αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για συζητήσεις σχετικά με τον τρόπο ενσωμάτωσης των μικροδιαπιστευτηρίων στα τυπικά συστήματα ΕΕΚ. Στη Σουηδία, το Εθνικό Ινστιτούτο Ερευνών, ο Εθνικός Οργανισμός Ανώτερης ΕΕΚ και ο Οργανισμός Ψηφιακών Υπηρεσιών της δημόσιας υπηρεσίας απασχόλησης, JobTech Development, διοργάνωσαν συζητήσεις σχετικά με την περιγραφή, τη διασφάλιση της ποιότητας, την αναγνώριση, τη «συσσώρευση» και τη φορητότητα των μικροδιαπιστευτηρίων, με κάποια ενδιαφερόμενα μέρη.

Ένας νέος νόμος στην Ισπανία εξετάζει αρκετά μικροδιαπιστευτήρια στο πλαίσιο της τυπικής ΕΕΚ. Το Υπουργείο Παιδείας της Εσθονίας έχει δρομολογήσει μια ρυθμιστική διαδικασία για την τροποποίηση του νόμου για την εκπαίδευση ενηλίκων, ώστε να καθορίσει το περιεχόμενο, την παροχή, την ποιότητα και τη διάρκεια της μάθησης που οδηγεί στην απονομή μικροδιαπιστευτηρίων. Ο νέος νόμος για την εκπαίδευση ενηλίκων στην Κροατία, ο οποίος ψηφίστηκε τον Δεκέμβριο του 2021, θέσπισε τα «μικρο-προσόντα» (micro-qualifications) στην τυπική εκπαίδευση ενηλίκων. Τα σύντομα προγράμματα κατάρτισης, τα οποία περιλαμβάνουν την κατάρτιση για σκοπούς επαγγελματικής εξέλιξης και άλλα μαθήματα ΕΕΚ, θα οδηγούν στη χορήγηση μονάδων μαθησιακών αποτελεσμάτων οι οποίες θα περιλαμβάνονται στο εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων (NQF) της Κροατίας, ώστε να οδηγήσουν στην απόκτηση τμηματικών ή πλήρων τίτλων.

Η Ιρλανδία έχει συμπεριλάβει κύκλους μαθημάτων και πιστοποιήσεις σύντομης διάρκειας στο εθνικό της πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων, από το 2003, όταν αυτό θεσπίστηκε. Υπάρχουν πολλοί παράγοντες της αγοράς εργασίας, όπως ο τομέας ΤΠΕ, που θεωρούν τα μικροδιαπιστευτήρια καίριο στοιχείο για το εθνικό τοπίο της εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τα μικροδιαπιστευτήρια, παρότι αρχικά χορηγούνταν από κολέγια και πανεπιστήμια [επίπεδο 6 του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων (EQF)], πλέον έχουν διαδοθεί και στην ΕΕΚ. Για παράδειγμα, τα ψηφιακά ανοικτά διακριτικά και άλλα μικροδιαπιστευτήρια γίνονται όλο και πιο δημοφιλή στον κλάδο των τροφίμων. Απονέμονται για σύντομους κύκλους μαθημάτων που πληρούν ελεγχόμενα κριτήρια, και προσφέρουν στους εργαζομένους απτούς και πρακτικούς τίτλους που μπορούν να επαληθευτούν μέσω διαδικτύου, με υψηλότερη αξία από τα πιστοποιητικά παρακολούθησης. Το 2021, η Αρχή Επαγγελματικών Προσόντων της Ιρλανδίας θέσπισε έναν πρακτικό ορισμό που αναφέρει ότι «το μικροδιαπιστευτήριο είναι ένας τίτλος που βεβαιώνει ένα πολύ συγκεκριμένο μαθησιακό αποτέλεσμα μικρού όγκου».

Στη Γαλλία, παρά την έλλειψη επίσημου ορισμού, τα μικροδιαπιστευτήρια χρησιμοποιούνται ευρέως στην πράξη και αξιολογούνται θετικά. Μετά τη θέσπιση του νόμου του 2018 για την ελεύθερη επιλογή του επαγγελματικού μέλλοντος, η αγορά της κατάρτισης έχει απελευθερωθεί σε μεγάλο βαθμό, ενώ έχει παρατηρηθεί ραγδαία αύξηση του αριθμού των τίτλων ΕΕΚ, συμπεριλαμβανομένων μικροδιαπιστευτηρίων που εκδίδονται από ιδιωτικούς φορείς.

Στη Γερμανία, τα προγράμματα Jobstarter, τα οποία υλοποιούνται από το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας, έχουν συμβάλει στην έναρξη προγραμμάτων ΕΕΚ σύντομης διάρκειας, τα οποία αρχικά σχεδιάστηκαν για νεαρά άτομα χαμηλής ειδίκευσης. Τα τελευταία έτη, η αγορά της διαρθρωμένης σε θεματικές ενότητες κατάρτισης, των τμηματικών τίτλων και των συμπληρωματικών τίτλων έχει αναπτυχθεί ραγδαία.

Η πρόσφατη αναθεώρηση της πολιτικής των Κάτω Χωρών για την ΕΕΚ (2017-21) έδωσε προτεραιότητα στην ενίσχυση της ευελιξίας των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για ενήλικες, ώστε να ενθαρρύνει τη δια βίου μάθηση. Από το 2017, στις Κάτω Χώρες είναι δυνατή η έκδοση διαδικτυακών μικροδιαπιστευτηρίων, των λεγόμενων «edubadges». Οι οργανισμοί μπορούν να εκδίδουν, να δημιουργούν και να επεξεργάζονται τα μικροδιαπιστευτήρια, ενώ οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να τα αποθηκεύουν και να τα υποβάλουν σε εργοδότες ή φορείς παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Τα διακριτικά σήματα μπορούν να επαληθεύονται και η γνησιότητά τους να εξακριβώνεται από τρίτους. Η πλατφόρμα περιλαμβάνει επί του παρόντος σχεδόν 800 διαφορετικά μαθήματα που οδηγούν στην απόκτηση διακριτικού, τα οποία καλύπτουν όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και πολλούς τομείς της αγοράς εργασίας. Σήμερα, τα μικροδιαπιστευτήρια έχουν μεγάλη αξία ως εργαλείο για την αντιμετώπιση της έλλειψης ειδικευμένων εργατών, την ενσωμάτωση των προσφύγων και την κάλυψη της ζήτησης νέων ψηφιακών δεξιοτήτων.

ΑΥΞΑΝΟΜΕΝΗ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ

Η μελέτη του Cedefop έχει εντοπίσει ορισμένους παράγοντες που συμβάλλουν στην αυξανόμενη ζήτηση και τη χρήση των διάφορων τύπων μικροδιαπιστευτηρίων. Η τέταρτη βιομηχανική επανάσταση, η οποία χαρακτηρίζεται από προηγμένες τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η νανοτεχνολογία και το διαδίκτυο των πραγμάτων, έχει αυξήσει την ανάγκη συνεχούς επανειδίκευσης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων. Οι άνθρωποι θα πρέπει να μάθουν πώς να χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες, όχι μόνο στις ήδη υπάρχουσες θέσεις εργασίας, αλλά και σε νέους τομείς και νέες θέσεις εργασίας και ειδικότητες που δημιουργούνται από την τεχνολογική πρόοδο. Τα μικροδιαπιστευτήρια μπορούν να πιστοποιήσουν τη μάθηση σε τομείς όπου τα τυπικά προσόντα είναι περιορισμένα ή δεν υπάρχουν ακόμη. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση των ενηλίκων.

Τα μικροδιαπιστευτήρια εκδίδονται από δημόσιους και ιδιωτικούς παρόχους, όπως μεγάλες εταιρείες και διαδικτυακές πλατφόρμες διδασκαλίας. Πολλοί τομείς που παρέχουν γενικά προγράμματα και τίτλους, προσφέρουν επίσης και μικροδιαπιστευτήρια, είτε στον δευτερογενή τομέα (μηχανική και ΤΠΕ, για παράδειγμα), είτε στον τομέα των υπηρεσιών (υγεία και νομικές υπηρεσίες, μεταξύ άλλων).

Επίσης, η διδασκαλία και η μάθηση έχουν πλέον λιγότερους χρονικούς και χωρικούς περιορισμούς. Η ζήτηση για ψηφιακή και εξατομικευμένη μάθηση, η οποία σημειώνει ανοδική πορεία εδώ και αρκετά έτη, ενισχύθηκε λόγω της πανδημίας. Τα αποτελέσματα της ενδιάμεσης μελέτης καταδεικνύουν ότι τα μικροδιαπιστευτήρια επιτρέπουν στους ενήλικες να εξελίσσονται ή να αλλάζουν επαγγελματική σταδιοδρομία, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να συνδυάζουν με ευελιξία τη μάθηση με άλλες υποχρεώσεις. Μπορούν να παρέχονται γρήγορα, με διάφορους τρόπους, όπως μέσω διαδικτύου, μέσω συνδυαστικής μάθησης, σε αίθουσες διδασκαλίας ή μέσω προγραμμάτων μαθητείας. Αυτή η ευελιξία δυνητικά μπορεί να διευκολύνει τους ενήλικες και να μειώσει το κόστος της επικύρωσης και της αναγνώρισης δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί μέσω άτυπων μορφών μάθησης. Τα μικροδιαπιστευτήρια μπορούν να βελτιώσουν την απασχολησιμότητα και να αποτελέσουν ένα τρόπο γρήγορης αντιμετώπισης των αναγκών και της έλλειψης σε δεξιότητες, καθώς και να ενθαρρύνουν τη δια βίου μάθηση. Οι εταιρείες που τα χρησιμοποιούν σε περιβάλλοντα που ευνοούν τη μάθηση είναι σε θέση να προσλάβουν και να διατηρήσουν πολύτιμο ανθρώπινο κεφάλαιο.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν πολλά ερωτήματα. Πώς θα λειτουργήσει η προσέγγιση των μικροδιαπιστευτηρίων με διάρθρωση σε ενότητες, σε σχέση με μια πιο ολιστική αντίληψη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης; Υπάρχει κίνδυνος υπερβολικής ρύθμισης της αγοράς δια βίου εκπαίδευσης; Ποιος θα μπορούσε να είναι ο κοινός παρονομαστής μεταξύ των μικροδιαπιστευτηρίων που παρέχονται γενικά, στην επαγγελματική, την ανώτερη και τη δια βίου εκπαίδευση; Πώς θα εξελιχθούν τα κριτήρια χρηματοδότησης, διαπίστευσης, πιστοποίησης και αναγνώρισης; Ποιος είναι ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων; Το έργο του Cedefop αποδεικνύει ότι τα μικροδιαπιστευτήρια απονέμονται από διάφορους παράγοντες που δραστηριοποιούνται σε διαφόρων ειδών θεσμικά πλαίσια. Σε πολλές περιπτώσεις, προσφέρονται από τοπικούς ή περιφερειακούς παρόχους. Επίσης, όλο και περισσότερο θεωρούνται ως αυτόνομα δομικά στοιχεία στις εθνικές και διεθνείς στρατηγικές για τις δεξιότητες, καθώς ανταποκρίνονται στις ανάγκες επανειδίκευσης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων, εν όψει των ραγδαία μεταβαλλόμενων αναγκών της αγοράς εργασίας, της ψηφιοποίησης και της γήρανσης του πληθυσμού. Δεδομένου ότι μεγάλο μέρος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που οδηγούν στην απόκτηση μικροδιαπιστευτηρίων βρίσκεται στον ιδιωτικό τομέα και χρηματοδοτείται από τους εργοδότες και τους ιδιώτες, οι μειονεκτούντες και οι περιθωριοποιημένοι εκπαιδευόμενοι ενδεχομένως να μην έχουν πάντα την οικονομική δυνατότητα να συμμετάσχουν σε αυτά.

ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗ ΜΙΚΡΟΔΙΑΠΙΣΤΕΥΤΗΡΙΩΝ

Τα μικροδιαπιστευτήρια παρέχουν στα άτομα τη δυνατότητα να συσσωρεύουν διάφορες ικανότητες οι οποίες μπορούν να τεκμηριωθούν και να αναγνωριστούν από παρόχους υπηρεσιών μάθησης, εργοδότες, τομείς και σε διάφορες χώρες.

Στην Ισπανία, τα μικροδιαπιστευτήρια μπορούν να συσσωρευθούν και να οδηγήσουν σε τυπική πιστοποίηση ΕΕΚ βάσει του νέου οργανικού νόμου για τον συντονισμό και την ενσωμάτωση της ΕΕΚ. Ο νέος νόμος της Λετονίας επιτρέπει επίσης τη συσσώρευση μικροδιαπιστευτηρίων για την απόκτηση πλήρους τίτλου ή για τη χρήση τους ως αυτόνομων τίτλων. Στη Δανία, υπάρχουν μαθήματα κατάρτισης στην αγορά εργασίας, τα οποία προσφέρουν διάφορα μαθήματα επανειδίκευσης και αναβάθμισης δεξιοτήτων. Είναι καλά οργανωμένα και αναγνωρισμένα, ενώ θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη βάση για πρωτοβουλίες που χρησιμοποιούν μικροδιαπιστευτήρια.

Προς το παρόν, δεν υπάρχει κοινή ευρωπαϊκή προσέγγιση ως προς τα μικροδιαπιστευτήρια και τη διάρθρωση των προγραμμάτων ΕΕΚ σε ενότητες. Ωστόσο, τα μικροδιαπιστευτήρια έχουν τη δυνατότητα να συμπληρώσουν τα συστήματα τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τα οποία ορισμένες φορές

θεωρούνται ότι ανταποκρίνονται με μεγάλη καθυστέρηση στις ραγδαίες εξελίξεις της αγοράς εργασίας. Τα πιθανά πλεονεκτήματα των μικροδιαπιστευτηρίων, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας συσσώρευσής τους, θα μπορούσαν να αποδειχθούν ιδιαίτερα πολύτιμα για τη μετάβαση της ΕΕ σε μια πράσινη και ψηφιακή οικονομία και για τις ανάγκες νέων δεξιοτήτων που αυτή δημιουργεί στους παραδοσιακούς τίτλους προσόντων και τομείς.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν προβληματισμοί. Η ζήτηση για μικροδιαπιστευτήρια έχει οδηγήσει στην τεράστια εξάπλωση πιστοποιητικών που δεν υπάγονται σε κανονισμούς, με άγνωστη αξία. Η έλλειψη διαφάνειας δυσκολεύει τα άτομα να λάβουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με προγράμματα μάθησης σύντομης διάρκειας, ιδίως όταν είναι αβέβαιο το ποιος εγγυάται την ποιότητα και την αναγνώριση των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Οι ιδιωτικοί φορείς μπορούν να στηριχθούν στις δικές τους πρακτικές για να αναγνωρίσουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες, ή να χρησιμοποιήσουν διαφορετικά πρότυπα της αγοράς εργασίας, εκτός εκείνων που χρησιμοποιούνται στα προγράμματα τυπικής μάθησης. Δεν είναι όλα τα μικροδιαπιστευτήρια συμβατά με τα εθνικά πλαίσια προσόντων, ούτε είναι όλα τα εθνικά πλαίσια προσόντων ανοικτά σε τίτλους από προγράμματα μη τυπικής μάθησης και ιδιωτικούς φορείς. Χωρίς τα ίδια κριτήρια ποιότητας και την ίδια διαπίστευση από αρχές τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, η αναγνώριση των μικροδιαπιστευτηρίων και η συσσώρευσή τους για την απόκτηση πλήρους επίσημου τίτλου εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα.

Σχεδόν το 88 % των φορέων παροχής ΕΕΚ που ανταποκρίθηκαν στη μελέτη του Cedefop επιβεβαιώνει ότι τουλάχιστον κάποια από τα μικροδιαπιστευτήρια που προσφέρουν μπορούν να συσσωρευθούν και να συνδυαστούν με άλλα διαπιστευτήρια και τίτλους. Ωστόσο, η συσσώρευση των μικροδιαπιστευτηρίων που αποκτώνται εκτός δομών τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης συχνά περιορίζεται σε έναν μόνο πάροχο. Παρόλα αυτά, σε ορισμένες χώρες, όπως στην Ιρλανδία, τα μικροδιαπιστευτήρια που είναι γνωστά ως «πιστοποιήσεις προμηθευτών» έχουν υψηλή αξία στην αγορά για την είσοδο ή την εξέλιξη σε επαγγέλματα του κλάδου ΤΠΕ. Ωστόσο, σύμφωνα με τη μελέτη του Cedefop, για να είναι σε θέση οι χρήστες να τα συσσωρεύσουν ή να τα συνδυάσουν για την απόκτηση πλήρους τίτλου, τα μικροδιαπιστευτήρια θα πρέπει να αναγνωρίζονται από αρχές αρμόδιες για την τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση και να πληρούν επαληθευμένα κριτήρια ποιότητας.

ΕΙΚΟΝΑ 1. **ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΔΙΑΠΙΣΤΕΥΤΗΡΙΩΝ**

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- Τα μικροδιαπιστευτήρια ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας,
- προωθούν τη δια βίου μάθηση,
- συμβάλλουν στην επανειδίκευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων,
- επιτρέπουν στους χρήστες να αποκτήσουν και να επικυρώσουν επαγγελματικές δεξιότητες (μη τυπική και άτυπη μάθηση),
- προσφέρουν ευκαιρίες καλύτερης συνεννόησης και συνεργασίας μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών εκπαίδευσης και των εργοδοτών,
- έχουν τη δυνατότητα να εξασφαλίσουν πρόσβαση στην εκπαίδευση για μεγαλύτερη ποικιλία εκπαιδευομένων,
- παρέχουν ευέλικτες μαθησιακές διαδρομές

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- Τα μικροδιαπιστευτήρια προκαλούν αβεβαιότητα μεταξύ των ενδιαφερομένων όσον αφορά τα οφέλη τους,
- εξαπλώνονται με μη ρυθμιζόμενους τρόπους,
- προκαλούν σύγχυση στους χρήστες, λόγω της πολυπλοκότητας και της ποικιλίας τους,
- χαρακτηρίζονται από έλλειψη διαφάνειας ως το ποιος διασφαλίζει την ποιότητά τους,
- συνιστούν προκλήσεις όσον αφορά την αναγνώρισή τους,
- συχνά δεν μπορούν να προσεγγίσουν τις πλέον ευάλωτες ή μειονεκτούσες ομάδες εκπαιδευομένων.

Πηγή: Cedefop.

ΜΙΑ ΝΕΑ ΜΟΡΦΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ;

Η πρόκληση σήμερα είναι η βελτίωση και η αναβάθμιση των μικροδιαπιστευτηρίων. Οι δημόσιες παροχές περιλαμβάνουν κυρίως τίτλους που παρέχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας, περιλαμβάνονται στα εθνικά πλαίσια προσόντων και προσφέρουν ευκαιρίες αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανειδίκευσης. Οι ιδιωτικοί φορείς ΕΕΚ, αφετέρου, προφέρουν πολλά είδη διαπιστευτηρίων, πολλές φορές εκτός εθνικών πλαισίων προσόντων, τα οποία αποκτώνται σε εκπαιδευτικά ιδρύματα ή αλλού, μέσω της συμμετοχής σε μαθησιακές δραστηριότητες σύντομης διάρκειας με ποικίλα πρότυπα, αξιολόγηση και αναγνώριση στους κλάδους και τα επαγγέλματα. Σύμφωνα με τη μελέτη

του Cedefop υπάρχει αμοιβαία προσέγγιση μεταξύ των δύο. Τα παραδοσιακά προγράμματα ΕΕΚ που οδηγούν στην απόκτηση συγκεκριμένων αναγνωρισμένων τίτλων διαρθρώνονται όλο και περισσότερο σε ενότητες, οι οποίες αποτελούνται από μικρότερες μονάδες μάθησης που βασίζονται σε μαθησιακά αποτελέσματα και χρησιμοποιούν τα πρότυπα των κλάδων. Κάποιοι πιστεύουν ότι η διάρθρωση των τυπικών προγραμμάτων ΕΕΚ σε ενότητες αποτυπώνει τους ίδιους τους στόχους των μικροδιαπιστευτηρίων, όπως τη στενότερη προσέγγιση μεταξύ της ΕΕΚ και της αγοράς εργασίας. Ορισμένοι, ωστόσο, ισχυρίζονται ότι αντί να είναι αποδομημένοι τμηματικοί τίτλοι που συμβάλλουν στη βελτίωση της ήδη υπάρχουσας παροχής ΕΕΚ από τον δημόσιο τομέα, οι μαθησιακές δραστηριότητες που οδηγούν στην απόκτηση μικροδιαπιστευτηρίων θα πρέπει να σχεδιάζονται ανεξάρτητα και να είναι αυτόνομες. Κατά την άποψή τους, τα μικροδιαπιστευτήρια θα πρέπει να συμπληρώνουν τα συστήματα επαγγελματικών προσόντων, όχι να ενσωματωθούν σε αυτά.

Κάποια παραδείγματα είναι ο πάροχος ψηφιακών υπηρεσιών Groupe Orange στη Γαλλία, ο οποίος προσφέρει διαδικτυακά μαθήματα σε θέματα που σχετίζονται με την κοινωνική ευθύνη και την τεχνολογία, όπως υποστήριξη για τη βιώσιμη οικονομία, την ψηφιακή ισότητα, την τεχνητή νοημοσύνη και την κυβερνοασφάλεια. Η γερμανική νεοφυής κοινωνική επιχείρηση Kiron Open Higher Education παρέχει διαδικτυακά μαθήματα για πρόσφυγες σε όλο τον κόσμο, χρησιμοποιώντας ανοικτά μαζικά διαδικτυακά μαθήματα (MOOC) και ανοικτούς εκπαιδευτικούς πόρους, με στόχο να τους φέρει σε ένα σημείο όπου θα μπορούν να εισέλθουν στην αγορά εργασίας, στο πανεπιστήμιο ή στο σύστημα ΕΕΚ.

Οι τίτλοι και τα διαπιστευτήρια που προσφέρει ο ιδιωτικός τομέας επίσης ενσωματώνονται στις δημόσιες παροχές. Για παράδειγμα, οι πιστοποιήσεις προμηθευτών, κάποιες από τις οποίες έχουν καθορίσει πρότυπα ικανοτήτων ειδικά ανά κλάδο, για παράδειγμα στον τομέα ΤΠΕ, σήμερα ενσωματώνονται στους επαγγελματικούς και πανεπιστημιακούς τίτλους. Εξακολουθούν, ωστόσο, να υπάρχουν ερωτήματα όσον αφορά τα πρότυπα και τα πιστοποιητικά που θα πρέπει να ενταχθούν στα προγράμματα τυπικής μάθησης και κατάρτισης.

Η αναγνώριση των πιστοποιήσεων σε κλάδους ή επαγγέλματα στο πλαίσιο των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης προβλέπει στενότερη συνεργασία μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας και της αγοράς εργασίας, για παράδειγμα στη διατήρηση επίκαιρου περιεχομένου των προγραμμάτων και στη βελτίωση της ανταπόκρισής τους στις ανάγκες των ιδιωτών και των εργοδοτών. Με τον τρόπο αυτό, μπορεί να δημιουργηθούν νέες σχέσεις μεταξύ των υπευθύνων σχεδιασμού και των παρόχων μαθησιακών δραστηριοτήτων, των φορέων χορήγησης και των αρχών πιστοποίησης επαγγελματικών προσόντων. Η Φινλανδία αποτελεί παράδειγμα μιας τέτοιας νέας σχέσης: το διαβατήριο υγιεινής, το οποίο αποτελεί μικροδιαπιστευτήριο που ήδη χρησιμοποιείται στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας, έχει σχεδιαστεί για να προωθήσει την ασφάλεια των τροφίμων, υποχρεώνοντας τους εργαζομένους στον τομέα των τροφίμων να αποδείξουν ότι γνωρίζουν τους βασικούς κανόνες ασφάλειας τροφίμων. Ο αρμόδιος ρυθμιστικός φορέας είναι η Φινλανδική Αρχή Τροφίμων, η οποία εξουσιοδοτεί διάφορους οργανισμούς να παρέχουν κατάρτιση και εξετάσεις και να εκδίδουν το διαβατήριο.

Οι συζητήσεις συνεχίζονται, οι απόψεις διαφέρουν, αλλά συνολικά, τα μικροδιαπιστευτήρια δεν θεωρούνται απειλή με την έννοια της αντικατάστασης ή της υποκατάστασης των τυπικών προσόντων. Τα τυπικά προσόντα συνήθως απευθύνονται σε νέα άτομα πριν ή στην αρχή της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας, ενώ τα μικροδιαπιστευτήρια αφορούν κυρίως ενήλικες που έχουν είτε επαγγελματικά προσόντα είτε εργασιακή εμπειρία, ή και τα δύο. Τα μικροδιαπιστευτήρια θεωρούνται σε μεγάλο βαθμό συμπληρωματικά των παραδοσιακών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς ενισχύουν την ικανότητά τους να ανταποκρίνονται στις ραγδαίες εξελίξεις της αγοράς εργασίας στην Ευρώπη. Τη δεδομένη στιγμή, η αναζήτηση του καλύτερου τρόπου συνεργασίας μεταξύ των τυπικών συστημάτων και των μικροδιαπιστευτηρίων βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη.

Η φορητότητα και η δυνατότητα μεταβίβασης των μικροδιαπιστευτηρίων, η νομισματική και η ανταλλακτική αξία τους, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την προβολή τους και την εκτιμώμενη αξία τους. Μια κοινή ευρωπαϊκή γλώσσα που θα διευκρινίζει την ανταλλακτική αξία τους για τους εκπαιδευόμενους, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τους εργοδότες θα μπορούσε να συμβάλει στην προώθηση της χρήσης και της αποδοχής τους. Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό να μην υπονομεύεται η ευελιξία και η δυνατότητα ανταπόκρισής τους στις ανάγκες της αγοράς εργασίας μέσω της θέσπισης αυστηρών προτύπων. Οι εκπρόσωποι οργανώσεων εργοδοτών στη Γερμανία, στις απαντήσεις τους στην έρευνα του Cedefop, έθεσαν σαφώς το ζήτημα αναφέροντας ότι τα «μικροδιαπιστευτήρια αποτελούν απόδειξη πρακτικών, ευέλικτων, κατά παραγγελία βραχυπρόθεσμων μαθησιακών εμπειριών. Αυτός είναι ο λόγος που είναι τόσο ελκυστικά. Τα κοινά ευρωπαϊκά πρότυπα πρέπει να διατηρήσουν αυτή την ελκυστικότητα και να μην την

περιορίσουν μέσω της υπερβολικής ρύθμισης και τυποποίησης. Επομένως, είναι καίριας σημασίας να βρεθεί η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της προώθησης της εμπιστοσύνης και της διαφάνειας στο πλαίσιο μιας κοινής προσέγγισης χωρίς να υπονομεύεται η ευελιξία των μικροδιαπιστευτηρίων». Η επερχόμενη σύσταση του Συμβουλίου μπορεί να αποτελέσει σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση.

CEDEFOP | Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης

Ενημερωτικό σημείωμα – 9171 EL
Αριθ. καταλόγου: TI-BB-22-005-EL-N
ISBN 978-92-896-3363-5, doi: 10.2801/448307
Copyright © Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop), 2022. Creative Commons Attribution 4.0 International

Τα ενημερωτικά σημειώματα εκδίδονται στα αγγλικά, τα γαλλικά, τα γερμανικά, τα ελληνικά, τα ισπανικά, τα ιταλικά, τα πολωνικά και τα πορτογαλικά, καθώς και στη γλώσσα της εκάστοτε χώρας που αναλαμβάνει την προεδρία της ΕΕ. Για να τα λαμβάνετε σε τακτική βάση, εγγραφείτε στην ακόλουθη διεύθυνση: www.cedefop.europa.eu/el/user/register

Άλλα ενημερωτικά σημειώματα και δημοσιεύσεις του Cedefop διατίθενται στον ιστότοπο: www.cedefop.europa.eu/EN/publications.aspx

Ευρώπης 123, Θεσσαλονίκη (Πυλαία), ΕΛΛΑΔΑ
Ταχυδρομική διεύθυνση: Cedefop service post, 57001, Θέρμη, ΕΛΛΑΔΑ
Τηλ. +30 2310490111, Φαξ +30 2310490020
Email: info@cedefop.europa.eu

www.cedefop.europa.eu